

7.11.2022

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika ke 30.11.2022 klo 13.00–15.50

Paikka Teams-toteutus

Osallistujat Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM (poistui klo 14.25)

Mika Tuikkanen, johtava tietohallintoasiantuntija, MMM

Sami Niinimäki, opetusneuvos, OKM (liittyi klo 13.35)

Tuula Helander, johtaja, STM (poissa)

Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM (poissa)

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen, liittyi klo 13.09)

Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM

Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos

Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos (poissa)

Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus (poissa)

Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus (poissa)

Ville Henttonen, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto (liittyi klo 14.20)

Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki (poistui klo 14.08, palasi klo 14.37, poistui klo 15.36)

Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (liittyi klo 13.05, poistui klo 14.02, palasi klo 14.37, poistui klo 15.01)

Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki (poissa)

Martti Vanala, ICT-kehittämisspäällikkö, Kuopion kaupunki

Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki

Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto (poissa)

Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto (poissa)

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja Open Knowledge Finland (poistui klo 15.00)

Ville Peltola, johtaja, Teknologiateollisuus (poissa)

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Riitta Autere, neuvotteleva virkamies, VM (poistui klo 15.22, palasi klo 15.37)

Mervi Haakana, projektipäällikkö, Tilastokeskus

Nico Käräjäoja, suunnittelija, VM

Mia Toivanen, Partner, Owl Group Oy (asiakohta 3, poissa)

Salla Rausmaa, Manager, Owl Group Oy (asiakohta 3)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Kokous avattiin klo 13.01 ja asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

Päätös: Todettiin kokous avatuksi, hyväksyttiin asialista ja todettiin osallistujat.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin tiiviisti läpi 11.10.2022 pidetyn hankeryhmän kokouksen sisältö.

Hyväksyttiin kokouksesta laadittu muistio sellaisenaan.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Hankkeen loppuarviointi

[Hankkeen loppuarviointi](#) on ollut JulkiCT:n johtoryhmän käsiteltävänä ensimmäisen kerran 21.11.2022. Johtoryhmä hyväksyy loppuarvioinnin hankkeen loppuraportin liitteenä 12.12.2022. Loppuarvioinnista vastanneen Owl Group Oy:n edustaja Salla Rausmaa esitteli loppuarvioinnin keskeisiä havaintoja.

Elokuussa 2022 käynnistyneessä loppuarvioinnissa on ollut eteenpäin katsova ote ja läpi arvioinnin on pidetty mielessä hankkeen jälkeinen aika.

Toteutukseltaan loppuarviointi on ollut osallistava. Käytiin läpi arvioinnin menetelmät ja toteutus. Aineistoa kerättiin haastatteluin (n. 30 kpl), kunnille, kuntayhtymille ja virastoille toteutetulla kyselyllä (vastauksia saatiin n. 170 kpl), kahdella case-analyysillä ja kahdessa työpajassa.

Tavoiteasetanta:

Loppuarvioinnin mukaan hankkeen tavoitteet on yleisesti ottaen nähty tärkeiksi ja sisällöt oikeansuuntaisiksi. Hankkeen on koettu luovan toimillaan pohjaa tulevalle. Myös ne vastaajat, jotka eivät tunteneet hanketta etukäteen, kokivat tavoitteet oikeansuuntaisiksi. Arvioinnissa todettiin, että jonkinlainen suuntaa antava, visiomainen tavoite olisi voinut konkretisoida paremmin joillekin sidosryhmille hankkeen tarkoitusta.

Organisointi:

Hankkeen organisointimalli on tukenut tavoitteisiin pääsemistä. Hankkeen jakaminen selkeisiin työpaketteihin sai vastaajilta kiitosta ja myös vastuunjako

kiiteltiin. Tiedon laatu -osahankkeen sijoittuminen Tilastokeskukseen on koettu onnistuneena. Vaikka hankekausi on ollut tiivis, hankkeen resursointi on nähty pääosin riittäväksi ja asioita on saatu hyvin aikaan. Hankkeessa ollut osaaminen on ollut käsiteltävien teemojen kannalta hyvää ja hankkeesta on välittynyt sidosryhmille hyvä ilmapiiri. Arvioinnin mukaan resursseja olisi voitu allokoida vieläkin enemmän itse tekemiseen, jotta esimerkiksi hankekauden aikaiseen tuotosten testaamiseen olisi jäänyt aikaa. Vaikka työ olisi ollut mahdollista hoitaa hankkeen sijaan myös linjatyönä, hankkeen on arvioitu tuoneen painoarvoa työlle.

Hankeryhmästä tuotiin esiin, että hankkeessa tehty työ ei saa jäädä unohduksiin, vaan ministeriön olisi nyt jatkettava siitä, mihin hanke jäi.

Hankkeen toimet ja viestintä:

Arvioinnin mukaan hankkeen työ on edennyt hyvin, vaikka työpakettikohtainen eteneminen onkin ollut eritahtista. Hankkeen tuotokset nähtiin oikea-aikaisiksi ja hyvin kohdentuviksi.

Viestintää arvioitiin olleen riittävästi, mutta kohderyhmien ja oikeiden henkilöiden tavoittaminen on ollut joiltain osin haastavaa eikä viestiä ole välttämättä kaikissa tapauksissa saatu perille. Vastaajat pitivät hankkeen järjestämiä tilaisuuksia ja webinaareja hyödyllisinä. Myös podcast sai kiitosta, vaikka sitä ei pidettykään tavoittavimpien ja merkityksellisimpien viestintäkanavien joukossa. Erityisen huomionarvoista on se, että sähköposti koettiin tavoittavimmaksi kanavaksi.

Tulokset, riskit ja vaikutusten edellytykset:

Arvioinnissa nostettiin esiin hankkeen tärkeänä tuloksena tiivistynyt yhteistyö ja keskustelu teeman ympärillä. Vaikutusten todettiin olevan rajattuja hankekaudella, joskin tiedon laadun käsittely organisaatioissa on jonkin verran lisääntynyt. Vaikutukset tulevat näkyviin pidemmällä aikavälillä, sillä hankkeen tuotokset ovat pikemminkin edellytyksiä luovia. Pelkkä tuotosten valmistuminen ei riitä, vaan tarvitaan panostuksia ja päivitystyötä hankekautta pidemmällä aikavälillä. Sidosryhmien todettiin kaipaavan konkreettisia esimerkkejä, vertaistukea ja verkostotyötä. Myös verkostojen toimintaan tarvittaisiin enemmän konkretiaa. Valtionhallinnon vastaajat arvioivat tuotokset hieman tärkeämmiksi ja tunnetummiksi kuin kuntien vastaajat.

Suositukset:

Arvioinnissa suositettiin, että hankkeen tuotokset tulee kytkeä osaksi kansallista tietopolitiikan kehittämistä, jossa strateginen ja operatiivinen taso on tärkeää pitää mukana. Käyttöönotossa on hyvä tuoda esiin konkreettisia hyötyjä, esimerkiksi miksi asiaan olisi syytä panostaa ja mitä hyvää se organisaatiolle tuo.

Viestinnässä tulee tunnistaa eri kanavia laajemmin osana VM:n digitalisaatioviestintää ja myös räätälöidä viestintää eri kohderyhmille (esim. johdolle, strategiselle ja operatiiviselle tasolle). Verkostoille ja koulutuksille on jatkossakin tarvetta, joten niiden jatkuvuus tulisi varmistaa ja tuottaa tulevaisuudessa lisää koulutuksia.

Jatkotyön kannalta olennaisiksi asioiksi nousevat mahdollisimman selkeä vastuutus ja riittävä resursointi. Jatkuvuuden varmistaminen hanketyöskentelyssä tukee vaikutusten syntyä. Jatkutyöstä on pian viestittävä myös sidosryhmille. Vastaavissa tulevilla hankkeilla hankekauteen kannattaa sisällyttää tuotosten testausta, koska näiden esimerkit ja opit tukevat tuotosten käyttöönottoa.

Arvioinnin suosituksissa todettiin myös, että koko julkishallinnon digitalisaatiojohtamista tulisi tarkastella vaikuttavuusnäkökulmasta muutoksen esteet tunnistuen. Tämä vaatii käyttöönottajälähtöistä tarkastelua ja kuntien keskeisen roolin tunnistamista. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen mahdollisuuksien tunnistaminen tulisi integroida julkishallinnon kehittämistyöhön, sillä nyt tiedonhallintaa kehitetään usein erillisenä muusta toiminnasta.

Keskustelussa painotettiin, että pienet ja keskikokoiset kunnat kaipaisivat erityisiä toimia, jotta asiat saadaan liikkeelle ja käytäntöön. Tämä on tärkeää senkin vuoksi, etteivät kuntakohtaiset erot kasvaisi kohtuuttomasti. Esimerkiksi tiedonhallintalaissa on isoja vaatimuksia, joiden toimeenpanon tukemisen kautta voitaisiin saada edistysaskeleita myös TiHA-toimissa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen loppuarvioinnin tulokset ja niistä käyty keskustelu.

4. Tietopolitiikan uudet aloitteet

11.10.2022 pidetyssä hankeryhmän läsnäkokouksessa ideoitiin tietopolitiikan uusia aloitteita ja koostettiin niitä [Miro-tauluun](#). Hankeryhmäläisille annettiin mahdollisuus täydentää Miro-taulua 9.11.2022 saakka, mutta täydennyksiä ei tullut määräaikaan mennessä.

Käytiin tiiviisti läpi taululle tehtyjä nostoja. Nostoissa on huomioitu mm. EU-säännökset ja niihin liittyvät vaikuttamismahdollisuudet. Jonkin verran on tehty nostoja myös läpileikkaavista teemoista. Konkretian ja priorisoinnin tarve on noussut vahvasti esiin. Lisäksi todettiin, että hyötynäkökulman nostaminen keskiöön on huomionarvoista esim. kansalaisille suunnatussa viestinnässä.

Kerrottiin, että VM/JulkICT-osaston tietopolitiikkayksikössä on syksyn aikana hahmoteltu tietopolitiikan uutta suuntaa ja hankeryhmän koonnista on merkittävää hyötyä tähän työhön. Keskustelua tietopolitiikan uudesta suunnasta on tarkoitus avata laajemmin vuoden 2023 puolella ja kutsut keskusteluun tullaan jakamaan myös hankeryhmäläisille.

Päätös: Merkittiin tiedoksi tietopolitiikan uusista aloitteista koostettu Miro-taulu.

TAUKO klo 14.27–14.37

5. Ehdotus hankkeen loppuraportiksi ja työpakettikohtainen tilanne

Ehdotus hankkeen loppuraportiksi:

Tiimeri-työtilaan oli tallennettu [hankkeen loppuraporttiehdotus](#), joka oli käsitelty kertaalleen VM:n JulkICT-osaston johtoryhmässä. Ensimmäisessä johtoryhmäkäsittelyssä ei tullut ilmi muutostarpeita ja lopullinen hyväksyntä johtoryhmältä saadaan 12.12.2022. Loppuraportin liitteiksi tulevat hankkeen loppuarviointi, Tilastokeskuksen laatima Tiedon laatukehikko -osahankkeen työtä koskeva loppuraportti ja DVV:n laatima tiivistelmä työpaketteja 2 ja 4 tukeneesta työstä. Kun loppuraportti on hyväksytty, se tulee julkisesti saataville valtioneuvoston hankkeet-sivulle.

Käytiin pääkohdittain läpi loppuraporttiehdotuksen sisältö. Hankkeen tavoitteiden toteutumista käsittelevässä luvussa 2 todetaan, että hankkeessa saavutettiin

pääosin hankesuunnitelmaan kuvatut tavoitteet. Joitain tavoitteita jäi saavuttamatta, esim. semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseen ja hyötypotentialisten tietojen tunnistamiseen ja avaamiseen liittyen. Luvussa 3 esitellään hankkeen tuotokset.

Luvussa 4 kuvataan muutosten hallintaa, eli mitkä asiat eivät toteutuneet kuten hankesuunnitelmaan oli kirjattu. Tässä yhteydessä mainitaan mm. EU:n avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetuksen aikataulu sekä se, että semanttisen yhteentoimivuuden edistämässä hankkeen rooliksi muotoutui tukea linjatyötä. Myös henkilöstön ajoittainen alimitoitus johti siihen, että joistain toimenpiteistä oli luovuttava. Luvussa 7 pohditaan onnistumisia ja oppeja hankkeessa. Onnistumisena nähdään hankkeen organisoituminen, oppina paikoin niukka resursointi. Sekä onnistumisena että oppina voidaan nähdä viestintä ja runsaslukuiset tilaisuudet, jotka ovat olleet onnistuneita, mutta niiden työllistävyys on ollut osin haasteellista.

Luvussa 8 käsitellään jatkotoimia koskevat ehdotukset, joissa todetaan, että hankkeen tuotosten käyttöönottoa on tärkeää edistää hankkeen päätyttyäkin. Tästä on jo suunnitelmat ja päätökset olemassa. Jälkiarvioinnille ei nähdä tarvetta mm. siksi, että ensi vuodelle suunnitelluista toimista on tarkoitus raportoida erikseen Tilastokeskuksen ja DVV:n osalta.

Työpaketti 1:

Kerrottiin, että joulukuussa on julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja digitalisaation strategisen yhteistyöryhmän kokous, jossa sivutaan valtioneuvoston periaatepäätökseen liittyviä asioita. Pääpaino kokouksessa on kuitenkin Tietopolitiikka.fi-ryhmän julkaisulla. JulkICT-osaston ensi vuoden tavoitteisiin on kirjattu VNPP:stä disinformaation torjuntaa, datastrategioita ja omadataa koskevia toimia.

Työpaketti 2:

Tiedon jakamisen toimintamallin käännökset ruotsiksi ja englanniksi on tehty. Julkaisu tehdään joulukuun 2022 aikana. Hakukoneoptimointi jäi tältä vuodelta tekemättä, mutta tulee tehtäväksi ensi vuonna. Ensi vuoden rahoituksesta on sovittu, tulossa on yksi versiopäivitys toimintamallista. Toimintamallin jalkautusta tehdään mm. virastovierailuilla.

Työpaketti 3:

Käyttöönoton työt jatkuvat, painopiste on viestinnässä ja koulutuksessa vuoteen 2023 valmistautuen. Syksyn aikana on ollut kolme tiedon laadun yhteistyöverkoston tapaamista. Viimeinen verkostotapaaminen on 1.12. ja siinä vedetään yhteen kulunutta vuotta ja suunnitellaan tulevaa. Verkoston sisällä pitäisi pystyä kohdentamaan työskentelyä, koska roolit ja organisaatiot ovat hyvin erilaisia.

Tilastokeskuksessa on tehty dashboard-pilotointi, johon oltiin hyvin tyytyväisiä. Pilotoinnissa tehtiin erilaisia visualisointikokeiluja ja saatiin ymmärrystä siitä, miten tiedon laadun kuvauksista tulisi viestiä. Kysyntää tämän kaltaiselle ratkaisulle on paljon.

Tulevaan laatukehikon markkinointiin on panostettu. Tulossa on piirrosvideo, jossa tarkoituksena on saada katsoja pohtimaan laatukriteereitä ja hakemaan lisää tietoa aiheesta.

Rahoitus ensi vuodelle varmistunut ja töitä on tarkoitus jatkaa keskeytyksettä. Ensi vuosi on ns. siltavuosi ja hallitusohjelma viitoittaa tietä vuodesta 2024 eteenpäin. Kunnat ovat yksi tuleva painopistealue, Digikannustinrahoituksen saaneille kunnille on suunnitelmassa omia tilaisuuksia ja kunnat ovat erityisessä roolissa tiedon laadun suhteen monien tietovirtojen alkulähteinä.

Työpaketti 4:

API-verkoston vuoden viimeinen tapaaminen on 9.12. ja tarkoitus on vetää kulunutta vuotta yhteen. Verkostotyön vetäjä vaihtuu Arvi Leinon siirtyessä muihin tehtäviin. Rahoituksesta ensi vuodelle on sovittu.

Luvattiin, että ennen vuoden vaihtumista hankeryhmälle lähetetään viesti, jossa kerrotaan keihin voi olla yhteydessä eri kokonaisuuksiin liittyen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ehdotus hankkeen loppuraportiksi, työpakettikohtainen tilanne ja niistä käyty keskustelu.

6. Hankkeen viestinnän ajankohtaiset asiat ja budjetin toteumatilanne

Kerrottiin, että tekstitettyt tallenteet hankkeen loppuseminaarista 3.11.2022 ja tietopolitiikkaseminaarista 8.11.2022 ovat saatavilla VM:n YouTube-kanavalla.

eOppiva-koulutusten kieliversiot julkaistaan joulukuun aikana. Tilastokeskuksen kanssa tullaan pohtimaan, miten koulutuskokonaisuutta voidaan viedä eteenpäin. eOppiva-dataa on tarkasteltu ja sen pohjalta on todettu, että paljon markkinointityötä on vielä tehtävänä. Palaute koulutuksista on sinänsä ollut positiivista.

Podcastin 20. jakso on sarjan päätösjakso, jonka työotsikko on ”Vaarantaako vai pelastaako tiedon vallankumous hyvinvointivaltion?” Asiantuntijavieraksi saadaan Heikki Hiilamo. Jakso on tarkoitus julkaista ennen joulua.

Hankkeen päättymisestä viestitään kootusti uutisen muodossa, kun loppuraportti saadaan hyväksytyä. Lisäksi hankkeen opeista tehdään blogiteksti Kampukseen. Pohdinnassa on vielä kooste hankkeen tuotoksista esim. virastojen johdolle.

Tiimeri-työtila lakkaa olemasta ensi vuoden puolella. Ajankohdasta kerrotaan tarkemmin vielä erillisessä sähköpostiviestissä.

Hankkeen kokonaisbudjetti on ollut noin 2,5 miljoonaa euroa. Tästä on sidottu noin 1,6 miljoonaa euroa ja toteumaennuste hankkeen päättyessä on noin 1,2 miljoonaa euroa, joten kokonaisbudjetista jää käyttämättä noin puolet.

Päätös: Merkittiin tiedoksi viestinnän ajankohtaiset asiat ja budjetin toteumatilanne.

7. Ajankohtaiset EU-asiat

Olli-Pekka Rissanen VM:stä kertoi avoimen datan direktiivin arvokkaita tietoaineistoja koskevan täytäntöönpanoasetuksen tilanteesta. Suomi äänesti täytäntöönpanoasetuksen puolesta 12.11.2022, itse asetus on tarkoitus antaa joulukuussa 2022. Komissio on luvannut myös kieliversiot vielä tämän vuoden puolella. Täytäntöönpanoaika on 16 kuukautta. VM:n roolina on koordinoida täytäntöönpanoa ja tarkoituksena on asettaa kaksi ryhmää: ministeriöiden edustajista koostuva HVD-sääntelytyöryhmä sekä HVD-koordinaatioryhmä, jonka tarkempi kokoonpano on vielä ratkaisematta.

Datahallintosäädökseen (DGA) liittyen LVM on asettanut työryhmän, jossa VM on aktiivisesti mukana. Tilanteen hahmottamiseksi tehtiin tietopyyntö, johon saatiin

mm. kunnista ja virastoista hyvin vastauksia. Tietopyynnössä kysyttiin, onko vastaajien organisaatioissa DGA:n piirissä olevia tietoaineistoja ja pääosin vastauksissa todettiin, ettei ole. Vastaukset johtuvat ainakin osittain siitä, ettei DGA:n kieli vastaa sitä, miten Suomessa yleensä on totuttu puhumaan teemaan liittyen ja siksi Suomen kaltaisessa maassa näyttää helposti siltä, ettei ole suojattuja aineistoja, joita olisi avattu. Pohdittiin, että mahdollisesti tässä tilanteessa TiHA-hankkeessa valmisteltu tiedon jakamisen toimintamalli voisi olla keino, jolla hahmotetaan DGA:n toimeenpanoa. Ongelmana on oikeusvarmuuden säilyminen.

[Yhteentoimivuussäännöstä](#) (Interoperability Act) on valmisteltu DG DIGITissä. Säännöksen myötä on tiedossa uusia yhteyspisteitä ja viranomaistehtäviä. Hieman huolestuttavaa on, että säännöksen mukaan kaikista cross-border -elementin sisältävistä palveluista tulisi laatia arviointi ja kuvaukset, jotka tulee viedä niin komission kuin kansallisiin palveluihin. Verkkoratkaisujen avaaminen vaikuttaa mahdottomalta. Asiasta on valmistelussa U-kirje ja kuuleminen ([Have your say -menettely](#)) on parhaillaan meneillään.

AI Actista on menossa yleisnäkemyks neuvoston käsittelyyn 6.12. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sisällöstä on olemassa jonkinlainen yhteinen käsitys. Sama koskee eIDAS-asetusta.

6.12. hyväksytään myös digitalisaation periaatteita koskeva julkilausuma, jota voidaan pitää sisällöllisesti hyvänä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset EU-asiat ja niistä käyty keskustelu.

8. Muut asiat

- Hankkeen aihepiireihin liittyen on tehty neljä opinnäytetyötä. Anni Alilan opinnäytetyö on loppuvaiheessa, mutta siitä ei vielä tässä kohtaa ole uutta kerrottavaa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

9. Kiitokset ja kokouksen päättäminen

Kiitettiin kaikkia hankeryhmläisiä hyvästä ja antoisasta yhteistyöstä.

Hankeryhmläisten toivottiin nostavan hankkeen tuotoksia eri yhteyksissä omissa verkostoissaan jalkauttamisen edistämiseksi.

Päätös: Kokous päätettiin klo 15.50.